

Mišljenje Europskog odbora regija – Potpora mladim europskim poljoprivrednicima

(2017/C 207/11)

Izvjestitelj: Arnold Hatch (UK/ECR), član Okružnog vijeća Craigavona**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. primjećuje da je u EU-u samo 6 % od ukupnog broja upravitelja poljoprivrednih gospodarstava mlađe od 35 godina, dok ih je više od polovice starije od 55 godina. Rast udjela starijih ljudi opće je obilježje stanovništva EU-a zbog sve dužeg očekivanog životnog vijeka i padajućih stopa nataliteta. Međutim, taj je trend naglašeniji u poljoprivredi nego u ostalim sektorima gospodarstva. Budući da stariji poljoprivrednici žive duže i dobivaju znatne poticaje da se nastave baviti poljoprivredom dok su razlozi da odu u mirovinu malobrojni, europska radna snaga u poljoprivredi postupno stari, stvarajući velike prepreke za nove poljoprivrednike;
2. općenito govoreći, na nevoljkost starijih poljoprivrednika da prepuste svoje gospodarstvo također utječe činjenica da je bavljenje poljoprivredom način života temeljen na zajednici koji se nastavlja nakon zakonske dobi za umirovljenje. U tom se pogledu poljoprivreda razlikuje od mnogih drugih gospodarskih aktivnosti. Prepreke prenošenju poljoprivrednog gospodarstva često proizlaze iz činjenice da je starijim upraviteljima poljoprivrednih gospodarstava teško ostaviti svoje imanje i postupno se povući iz poljoprivrede jer je mjesto na kojem obavljaju poljoprivrednu djelatnost ujedno i njihovo boravište. Opći „odljev mozgova” iz ruralnih područja dodatno pogoršava problem, jer sve obrazovaniju radnu snagu više ne zanimaju radna mjesta u poljoprivredi;
3. smatra da su mnogi mladi ljudi bavljenje poljoprivredom skloni promatrati kao nepoželjno zanimanje zbog niskih primanja, niskog povrata od ulaganja, dugačkog radnog vremena, malobrojnih mogućnosti korištenja godišnjih odmora – posebice za stočare – i mnogih s time povezanih rizika i nesigurnosti. Dok je izravno nasljeđivanje unutar jedne obitelji još uvijek najuobičajeniji način za početak bavljenja poljoprivredom, postoje naznake da raste broj novih poljoprivrednika koji svoja poljoprivredna gospodarstva nisu naslijedili. Izazovi s kojima se suočavaju ruralna područja – ograničena ili teško dostupna prometna povezanost, loša komunikacija, obrazovne, kulturne, socijalne ili zdravstvene usluge – taj problem dodatno pogoršavaju. Da bi ostali u ruralnim područjima, mladim je ljudima potrebna razvijena ruralna ekonomija u kojoj postoji ponuda usluga i aktivnosti rasonode; u suprotnom, često će radije odseliti u gradove i odabrati nepoljoprivredna zanimanja;
4. smatra da manjak mladih ljudi koji se bave poljoprivredom ugrožava gospodarsku i socijalnu održivost ruralnih područja. Podupiranje mladih poljoprivrednika preduvjet je za očuvanje poljoprivrede na cijelom području EU-a i za održanje ruralnih područja kako bi se postigao cilj teritorijalne kohezije sadržan u Lisabonskom ugovoru;
5. ponovno poziva Komisiju i države članice da aktivno potiču i pospješuju nastanjivanje mladih ljudi, a posebice žena, u ruralnim područjima, tako da promiču aktivnosti koje poljoprivrednicima pomažu da lakše uspostave ravnotežu između profesionalnog i privatnog života ⁽¹⁾;
6. smatra da je potrebno dodatno raditi na utvrđivanju i uklanjanju prepreka s kojima se žene još uvijek suočavaju na početku i prilikom izgradnje karijere u tom sektoru;
7. prima na znanje „Program mladih poljoprivrednika” koji je 2015. pokrenulo Europsko vijeće mladih poljoprivrednika i koji se zalaže za sljedeće: dostupnost zemljišta i kredita uz pomoć mjera javne potpore; propise za sprečavanje nepoštenih trgovinskih praksi u lancu opskrbe hranom; mjere za smanjenje nestabilnosti prihoda mladih poljoprivrednika; pravnu zaštitu svih standarda EU-a u trgovinskim pregovorima i snažnije podupiranje promidžbe proizvođača EU-a; podupiranje dostupnosti zemljišta kako bi se očuvalo i zaštitilo tlo i kako bi mladi poljoprivrednici optimalno koristili zemljište za proizvodnju hrane;

⁽¹⁾ SL C 225, 27.7.2012., str. 174.

8. dijeli zabrinutost izraženu u Deklaraciji iz Corca 2.0 od 6. rujna 2016. o ruralnom egzodusu i odlasku mladih i potrebi da se osigura da ruralna područja i zajednice (ruralni krajevi, poljoprivredna dobra, sela i mali gradovi) ostanu privlačna mjesta za život i rad, poboljšavajući pristup uslugama i mogućnostima za stanovnike ruralnih područja i pospešujući poduzetništvo u tradicionalno ruralnim granama kao i u novim gospodarskim sektorima;

Financiranje

9. smatra da zbog trenutačne gospodarske krize mnogi mladi ruralni poduzetnici teže dolaze do kredita jer često nemaju potrebna jamstva za osiguranje kredita i ponekad se suočavaju s prekomjernom birokracijom;

10. pozdravlja stvaranje instrumenta za jamstva u poljoprivredi koji su Komisija i Europska investicijska banka predložile u ožujku 2015. i koji bi mladim poljoprivrednicima trebao olakšati dobivanje kredita;

11. pozdravlja činjenicu da su reformom ZPP-a 2014. – 2020. uvedene nove mjere za podupiranje mladih poljoprivrednika koji osnivaju poljoprivredna gospodarstva. Međutim, izražava zabrinutost zbog mogućnosti da se zbog birokracije i administrativnih opterećenja zakочи usvajanje tih mjera. Potrebno je osigurati da prevelik broj birokratskih pravila ne sprečava mlade poljoprivrednike da na najbolji način iskoriste te nove mjere. U nekim državama članicama mladi se poljoprivrednici, primjerice, organiziraju u partnerstva. Mjere iz Bruxellesa trebaju stoga uzimati u obzir te lokalne pravne i financijske strukture;

12. poziva države članice da iskoriste mogućnosti koje osigurava novi ZPP, a odnose se na podupiranje mladih poljoprivrednika i generacijsku obnovu, kao što je potpora iz članaka 50. i 51. Uredbe (EU) br. 1307/2013;

13. skreće pozornost na mogućnosti za mlade poljoprivrednike koje nude fondovi ESI⁽²⁾ u pogledu osmišljavanja i provedbe financijskih instrumenata u obliku zajmova, jamstava ili dioničkih fondova u svrhu osiguravanja dostupnosti sredstava onima kojima su potrebna;

14. primjećuje da gospodarski položaj mladih poljoprivrednika najbolje i najučinkovitije jača nakon što zaista preuzmu poljoprivredno gospodarstvo. Kako bi se ojačao gospodarski položaj mladih poljoprivrednika koji preuzimaju poljoprivredna gospodarstva u obliku partnerstava, potrebno je promijeniti članak 50. stavak 5. Uredbe br. 1307/2013. Odbor regija stoga predlaže da se, ako u budućnosti dođe do revizije Uredbe, u cijelosti izbriše druga rečenica članka 50. stavka 5., čime bi tekst glasio: „Plaćanje za mlade poljoprivrednike dodjeljuje se po poljoprivredniku za najdulje razdoblje od pet godina.” Odbor također poziva Europsku komisiju da pronađe privremeno rješenje koje mladim poljoprivrednicima omogućuje da na najbolji mogući način iskoriste te mjere;

15. primjećuje da Komisija u Skupnoj uredbi, koju je predložila 2016., nastoji proširiti mogućnost da se vrsta potpore koju osigurava financijski instrument koristi i za pomoć novoosnovanim poduzećima mladih poljoprivrednika, čime će se omogućiti da ta skupina dobije više financijskih sredstava, uzimajući u obzir prirodu te vrste instrumenata (količina potpore puno je manja kod zajma ili jamstva nego kod bespovratnih sredstava);

16. smatra da potporu u prvom redu treba osigurati obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima zbog toga što stvaraju dodanu vrijednost i radna mjesta te novoj generaciji poljoprivrednika omogućuju da se priključi sektoru jer je lakše na nekoga prenijeti poljoprivredna gospodarstva koja su održiva i razumne su veličine;

Pristup zemljištu i suzbijanje jagme za zemljištem⁽³⁾

17. podsjeća na to da Izvješće Europske komisije o potrebama mladih poljoprivrednika pokazuje da je dostupnost zemljišta za kupnju ili najam najveći problem s kojim se suočavaju mladi i novi poljoprivrednici⁽⁴⁾;

⁽²⁾ Propisano člancima 37. – 46. Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br. 1303/2013 i njezinim delegiranim i provedbenim aktima

⁽³⁾ „Jagma za zemljištem” stjecanje je poljoprivredno iskoristivih površina u velikim razmjerima, bez prethodnog savjetovanja s lokalnim stanovništvom ili dobivanja njihove suglasnosti. Time se na kraju umanjuju mogućnosti lokalnog stanovništva da neovisno upravljaju poljoprivrednim poduzećima.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/2015/young-farmers/final-report-1_en.pdf

18. zabrinuto primjećuje da se poljoprivreda sve brže udaljava od modela obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, zbog čega je 2014. godina proglašena Međunarodnom godinom obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kako bi se na taj problem skrenula pažnja svjetske javnosti. Vjeruje da mladim poljoprivrednicima koji žele osnovati poljoprivredno poduzeće zemljište postaje sve nedostupnije zbog toga što ulagateljima koji nisu iz poljoprivrednog sektora zemljište često predstavlja sigurno ulaganje;

19. poziva Komisiju da procijeni izravne i neizravne učinke europske politike na koncentraciju i jagmu za zemljištem u Europi; na primjer, zajednička poljoprivredna politika (ZPP) i subvencije koje se dodjeljuju u okviru te politike izričito favoriziraju velika poljoprivredna gospodarstva i marginaliziraju mala te mogu na različite načine utjecati na različite sektore;

20. primjećujući da u nekoliko država članica postoje nacionalni propisi kojima se sprečava prisilna koncentracija zemljišta i mogućnost da ga kupuju strani državljani, kao na primjer osiguravanjem prava prvokupa, vjeruje da državama članicama i regijama treba dati veće ovlasti za donošenje propisa o obradivim zemljištima i za uvođenje ograničenja u tu svrhu, posebice kako bi se suzbila pojava jagme za zemljištem i koncentracije zemljišta u Europi, čime se ograničavaju mogućnosti mladih poljoprivrednika koji se počinju baviti poljoprivredom;

21. iako Europska komisija ima veoma ograničen prostor za djelovanje na području zakonodavstva koje se odnosi na trgovanje zemljištem (koje je u nacionalnoj nadležnosti), mogle bi se istražiti sljedeće ideje:

- poticanje korištenja mogućnosti u okviru istraživanja i razvoja kako bi se dala podrška novim aktivnostima čiji je cilj poticanje mobilnosti zemljišta (zemljišne banke, inicijative za pronalaženje obradivih zemljišta za poljoprivrednike i druge inicijative koje se promiču na lokalnoj razini kako bi se potaknuo pristup novih poljoprivrednika zemljištu)
- proširenje opsega aktivnosti podupiranja novih modela poljoprivrednog poslovanja (posebice inovativne vrste partnerstava među poljoprivrednicima)
- poticanje aktivnijih nacionalnih politika s preporukama EU-a o pristupu zemljištu s najboljim praksama (ovisno o razini ambicioznosti);

22. zauzima stajalište da industrija, aktivnosti vezane uz razonodu i, prije svega, rastuća urbanizacija dovode do brze prenamjene i nestanka obradivog poljoprivrednog zemljišta. Stoga smatra da bi lokalne zajednice trebale sudjelovati u odlukama o korištenju zemljišta i da bi im trebalo dati dodatna prava i mogućnosti;

Zapošljavanje i izobrazba

23. ističući potrebu da se mladim poljoprivrednicima osiguraju dugoročne perspektive u svrhu suzbijanja ruralne depopulacije, poziva Komisiju i države članice da uvedu inicijative za podupiranje poduzetništva, novih industrija i tržišta rada u sektoru poljoprivrede i šumarstva kako bi se otvorila nova i očuvala postojeća radna mjesta te kako bi ih se učinilo privlačnijima za mlade ljude;

24. primjećuje da su potrebe mladih poljoprivrednika u pogledu izobrazbe i informiranja prilično velike i veoma raznolike: da bi njihovo poljoprivredno gospodarstvo bilo uspješno, nekim mladim poljoprivrednicima prijeko su potrebne tehnološke vještine i vještine koje se odnose na razvijanje poljoprivredne strategije, dok kod drugih postoji potreba za razvijanjem poduzetničkih vještina kao što su marketing, komunikacija i financijske vještine. Oni nisu uvijek svjesni toga da bi im te različite vrste vještina mogle biti od koristi te su svojim poljoprivrednim gospodarstvom skloni upravljati na tradicionalan način i ne vide potrebu za promjenom;

25. stoga vjeruje da treba poduzeti napore za podizanje svijesti o tim mogućnostima i o koristima od nadogradnje vještina u sekundarnom i tercijarnom obrazovanju. Lokalne i regionalne vlasti, kao i nacionalne agencije i agencije EU-a, imaju u tom pogledu važnu ulogu;

26. naglašava da su mladi poljoprivrednici također mladi poduzetnici i stoga ističe važnost potencijala koji predstavlja program „Erasmus za mlade poduzetnike” (koji se financira iz okvirnog programa COSME za konkurentnost MSP-ova). Tim se programom pospješuje prekogranična razmjena iskustava novih ili potencijalnih poduzetnika čime im se pruža mogućnost da nauče tajne zanata od iskusnih poduzetnika, te ga je potrebno na odgovarajući način podupirati i postupno provesti, uključujući i u primarnom sektoru;

27. podsjeća na to da u svojem mišljenju o inovacijama i modernizaciji ruralnog gospodarstva Odbor regija preporučuje modernizaciju strukovnog obrazovanja koje se nudi u ruralnim regijama i njegovo prilagođavanje svjetskim uvjetima tržišnog natjecanja i potrebama lokalnih poduzeća te povećanje iznosa sredstava iz fondova ESI namijenjenih strukovnom obrazovanju u ruralnim područjima ⁽⁵⁾.

Bruxelles, 9. veljače 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ SL C 120, 5.4.2016., str. 10.